I gløden fra smelteovnen

Av Edmund Schilvold

Publisert i Moss Dagblad

Glassverket på Moss er forlengst en saga blott. Men på Glasshytta på Røed går produksjonskurven bare én vei – oppover. Her kan en hver helg iaktta den eldgamle utførelsen av håndverk og trolldom som gjør skinnende glass av smeltet sand.

Fra utsiden av den vesle rødmalte stua får en de første glimtene av det som gjør Glasshytta så spesiell. Håndlaget, kunstferdig utformet glass i blått og hvitt lyser opp i vinduene. Kanskje er dette det eneste stedet i landet hvor det lages glass etter gammel veneziansk teknikk. Tynne tråder av innkapslet glass pryder gjennomsiktigheten med bølgende fletter av farge. En gang var teknikken så verdifull at det var dødsstraff for å røpe framgangsmåten, og selv i dag voktes metoden som en hemmelighet av de som kjenner den.

Inne i Glasshytta slår varmen mot ansiktet. I enden av rommet gløder det med nesten blendende intensitet fra åpningen i smelteovnen. Der inne, i et gulhvitt inferno av hete, smeltes en blanding av sand, soda og pottaske om til flytende glass ved mer enn 1200 grader Celsius.

Møttes på Hadeland

Vibece Matzow og David Hurry er paret som driver Glasshytta. De er vant til varme arbeidsforhold. Vibece begynte med glass da hun var 18, og har fagbrev fra verket på Hadeland. David har skotsk bakgrunn og gikk i lære hos en gammel mester på et lite glassverk i Caith Ness. I 1979 ble han lokket til Norge av en norsk jente og begynte å jobbe på på Hadeland, der han siden traff Vibece.

For David og Vibece er Glasshytta og firmaet ViDa Glass en drøm som er i ferd med å virkeliggjøres. Paret flyttet inn på Røed for ett og et halvt år siden, og er bare såvidt kommet i gang. Snart skal det gjøres større investeringer i utstyr. Foreløpig pendler de til og fra bostedet på Jevnaker, men på sikt er målet er å kunne leve kun av produksjonen på Glasshytta.

Fascinerende prosess

- På større glassverk brukes det former ved blåsingen. Her gjøres alt for frihånd. Hvert produkt er unikt, påpeker David på perfekt norsk.

På Glasshytta produseres nå alt fra vinglass og fat til lysestaker og lampekupler. De to kan lage neste hva det skal være på bestilling. Mye går til bedrifter som er ute etter firmagaver. Andre ønsker å gi bort noe spesielt til bryllup og bursdager.

De to jobber ofte mens besøkende ser på. Det er få som ikke lar seg fascinere av det glødende glasset og det lynraske, øvede håndlaget.

- En del kommer bare for å se glassblåsingen, spesielt familier med barn. Når ungene kommer inn hit blir de helt trollbundet, smiler Vibece. Men hun oppfordrer til forsikitghet. Glovarmt glass går dårlig sammen med nysgjerrige fingre.

Første skritt er å varme opp pipene som brukes til å hente ut glass fra ovnen. Når en passelig mengde snurres på pipene er konsistensen ikke ulik sirup. Men avkjølingen skjer raskt. Det gjelder å smi mens glasset er varmt. Med en treskope og et stykke papp dyppet i vann skjer formingen. Så må produktet gradvis avkjøles i et eget varmeskap, ellers kan det oppstå sprekker. Det er alltid spennede å åpne døra dagen etter og se om alt er like helt.

Mye gratis

Både David og Vibece er takknemmelige over å ha fått plass til å drive på Røed. Beliggenheten har de ingenting å utsette på.

- Vi får mye gratis her. Og vi må skryte av familien Mamen. De har tatt imot med åpne armer. Måten de omgås oss håndverkere og slipper folk innpå seg er enestående, understreker de to.

EDMUND SCHILVOLD
tekst og foto